

Takket være Cand. mag i Historie, Camilla Luise Dahl store arbejde med at affotografere og transkribere, kan foreningen her offentliggøre uddrag af Vordingborg byfogeds overformynderprotokol indtil 1682.

På foreningens vegne.

Søren Larsen
Lis B. Jensen

Forord til Register og uddrag af Overformynderiets sager 1682-1700

I tiden omkring 1682 stillede overformynder i Vordingborg Thomas Johansen forslag til at der oprettedes en egentlig oversigt over børnegods og overformynderisager i Vordingborg. Overformynderiet var den instans, der trådte i kraft, når der var mindreårige og umyndige arvinger til gods, for disse stilledes en værge eller formynder, som de typisk kaldes i 1680'erne til rådighed, enten stillet til rådighed af byen eller udvalgt af familien selv. Formynderen var således ikke nødvendigvis en permanent formynder, der kunne udnævnes en formynder, der kun havde formynderskab under skiftet, andre havde formynderskab over den umyndige persons gods, mens den umyndige kunne bo hos en hel anden.

I mange tilfælde er det et familiemedlem, der trådte til som formynder for forældreløse, eller hos faderløse børn ofte en stedfader. Disse aflagde regnskab for forrentningen af arven, og dere skulle gøres regnskab når personen var gammel nok til at modtage sin arv, giftede sig eller døde.

I nogle tilfælde var arvesagen så omfattende, at der udnævntes en hel rad af formyndere, der hver fik ansvar for et bestemt beløb. Dette var eksempelvis tilfældet med borgmester Peder Madsens børn, der arvede omfattende midler efter deres far.

Den 25. Feb. forelå den første "specifikation" under overskriften: "Specification – Paa Børnegodtz i Wordingborg, och huo der er formynder der for, beregnet till d. 25. Februarj Ao 1682. Item ofuerformynderens Thomas Johanßens förslag och betenchende der ofuer."

I den første specifikation gennemgik man en række ældre skifteforretninger med umyndige børn, der således blev officielt færdigbehandlet når børnene var nåede myndighedsalder, i den første specifikation findes således umyndige børn, hvis forældre døde op imod 10 og 15 år tidligere, men som enten endnu var umyndige eller arven i skifteforretningen endnu ikke officielt var færdig. Dette sidste gælder eksempelvis en sag, der havde næsten 40 år på bagen, men som tilsyneladende aldrig var blevet officielt færdigbehandlet skønt de dengang umyndige børn for længst var blevet voksne og havde modtaget deres børnegods.

Specifikationerne indeholder således både ældre uafsluttede sager, nye tilkomne sager foruden oversigt over de løbende regnskaber om de umyndiges arv, der jo større arven var, kunne resultere i adskillige mellemregninger henover årene.

Meddelelserne om børnegodset, de umyndige og deres arv varierer stærkt, nogle meddelelser indeholder oplysninger om både børn og hvilken forælder, der døde og skiftedes over, formynderens familierelation med afdøde m.v. mens andre kun indeholder sparsomme oplysninger, hvoraf ikke kan udledes meget om slægtskab med afdøde eller formynder. I mange udspecificeres typen af arv, eksempelvis mødrearv, hvorved man af meddelelsen kan udlede at afdøde var mor til de umyndige, skønt mødrene stort set ikke omtales ved navn. Betegnelsen patrimonium, der egentligt betyder fædrene arv, kan dog ses at være benyttet inkonsekvent, idet ordet ikke altid bruges om fædrene arv, men også arv efter begge forældre, eller hvor børnene modtager arv efter faderen skønt det er moderen, der er sidst afdøde.

Da overformynderiets specifikation kun indeholder oplysninger om de skifter, hvor der var umyndige arvinger, giver det ikke et billede af de mange andre skifter og arvinger, der har været. Der kan desuden have været flere børn efter en afdød end angivet i overformynderiets protokol, idet det ikke er samtlige af en afdøds arvinger der nævnes, men blot de af børnene, der var umyndige: mindreårige børn og ugifte piger, men ikke gifte kvinder, der ellers også var umyndige og heller ikke søskende, der havde egen myndighed. Man får derfor i mange tilfælde ikke svar på hele familiens medlemmer, medmindre samtlige børn var umyndige.

Trods disse mangler, udgør overformynderiets optegnelser et godt supplement til skifterne, og da der for netop 1680'erne og 1690'erne, kun findes et beklageligt beskedent antal skifter bevaret, kan specifikationer give oplysninger om afdødes børn, der ellers ikke ville kunne findes andre steder.

Cand. Mag. Camilla Luise Dahl